

Plenum

Torsdag 22.10.2015 kl. 16.02—20.19

2.4. Muntlig fråga om terminsavgifter för studerande från länder utanför EU och EES-området (Eva Biaudet sv)

Muntligt spörsmål MFT 41/2015 rd

Muntlig frågestund

Talman Maria Lohela: Nästa fråga, ledamot Biaudet.

Debatt

16.39 Eva Biaudet r (varsinainen puheenvuoro): Ärade talman, arvoisa puhemies! Regeringen har idag också valt att föreslå införandet av terminsavgifter för studerande från länder utanför EU och EES-området.

Hallitus on siis nyt myös romuttamassa yhtä toista suomalaisen koulutusjärjestelmän peruspilareista, kaikille maksuttoman koulutuksen. Tämän hallituksen esitys on mielestäni lyhytnäköinen mutta myös itse asiassa taloudellisesti kyseenalainen. Lukukausimaksuista on huonoja kokemuksia muista Pohjoismaista, esimerkiksi Ruotsista, jossa ulkomaalaisten opiskelijoiden määrä on laskenut huomattavasti maksujen seurauksena, erityisesti joilakin aloilla.

On lisäksi kyseenalaista, tuovatko itse asiassa ulkomaalaisten opiskelijoiden lukukausimaksut todella lisärahoitusta korkeakouluihin, kun ottaa huomioon esimerkiksi mahdolliset stipendijärjestelmät tai ohjelmien hallinnoinnista aiheutuvat kulut. Kaiken lisäksi on myös huomionarviosta, että Cimon ja VATTin julkaiseman selvityksen mukaan ulkomaiset tutkinto-opiskelijat tuovat maahan myös kansantaloudellista hyötyä, kun he jäävät tänne ja työllistyvät.

Haluan siksi kysyä opetusministeriltä, (Puhemies koputtaa) tuovatko hallituksen mielestä lukukausimaksut todella lisärahoitusta korkeakoulutukseen ja miten paljon, ja myös miten (Puhemies koputtaa) noin puolet Suomessa tutkintonsa suorittaneista EU- ja Eta-maiden ulkopuolisista opiskelijoista voisi työllistyä, kun he jäävät Suomeen. (Hälinää)

16.41 Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro):

Arvoisa puhemies! Hallitus on asettanut yhdeksi kärkitavoitteekseen purkaa koulutusviennin esteitä ja nostaa koulutusviennin liikevaihto 350 miljoonaan vuoteen 2018 mennessä.

Aivan hetki sitten ministeri Toivakan kanssa olimme tilaisuudessa, johon oli kutsuttu koulutusvientitoimijoita, odotimme sinne noin 30:tä, tai sitä luokkaa, toimijaa, siellä oli yli sata kiinnostunutta tahoa lähtemään maailmalle viemään suomalaista koulutusta sinne, tekemään tästä vientituote, joka tuo lisätuloja, ja ne tulot jäävät suoraan korkeakouluille, hei-

Punkt i protokollet PR 55/2015 rd

dän rahoituspohjaansa, tässä vaikeassa taloudellisessa tilanteessa. Uskomme, että tämä lainsäädäntö avaa koulutusviennille aivan uudet mahdollisuudet: se on ollut se suurin este ja tulppa koulutusviennin toteutumiselle.

Pidän tärkeänä, että stipendijärjestelmän myötä kaikkein heikoimmassa asemassa olevista maista ja perheistä tuleville opiskelijoille voidaan stipendein turvata opiskelu Suomessa kyllä jatkossakin.

Puhemies Maria Lohela: Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan.

16.42 Hanna Sarkkinen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Monien arvioiden mukaan ulkomaalaiset opiskelijat tuovat Suomeen osaamisen ja osaavan työvoiman kautta paljon enemmän tuloja kuin heistä koituu kuluja. Lisäksi nekin opiskelijat, jotka muuttavat sitten ulkomaille valmistumisensa jälkeen, ovat suomalaisille yrityksille äärimmäisen tärkeitä linkkejä viennin kannalta.

Oppilaitokset ovat arvioineet, että tästä uudesta lukukausimaksusta tulee todennäköisesti enemmän kuluja kuin siitä tulee tuloja. Mikä on hallituksen arvio siitä, (Puhemies koputtaa) että onko tämä todella taloudellisesti kannattavaa, mikäli menetämme näiden osaavien ulkomaalaisten opiskelijoiden työpanoksen, panoksen suomalaisille yrityksille ja näistä uusista järjestelyistä koituu enemmän kuluja kuin tuloja?

16.43 Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro):

Arvoisa puhemies! Suomi on ollut niitä harvoja OECD-maita, jotka eivät peri lukukausimaksuja EU- ja Eta-alueen ulkopuolisilta opiskelijoilta. Muun muassa Ruotsissa ja Tanskassa on otettu nämä järjestelmät käyttöön, ne ovat hyviä vertailukohtia meille.

Korkeakoulut ovat itse toivoneet mahdollisuutta periä maksua, ja niin kuin kerroin edellisessä puheenvuorossani, se on myös ollut koulutusviennin suurena tulppana. Mutta totta kai meidän pitää kiinnittää erittäin paljon huomiota tähän kansainvälistymiseen meidän korkeakoulumaailmassa ja siihen, että me tiedämme jo naapurimaan kokemuksista sen, mikä on lain perusteluissakin huomioitu, eli että ensi vaiheessa on aivan varmaa, että hakijamäärät tulevat putoamaan. Mutta niin kuin Ruotsissa on tapahtunut, että ne ovat sitten hiljalleen lähteneet uuteen nousuun, niin totta kai tämä edellyttää korkeakouluilta myöskin markkinointiponnisteluja, mihin he ovat hyvin valmiita.

Sitten meidän pitää miettiä erilaisia keinoja, millä tavalla Suomi olisi houkutteleva maa huippuosaajille, että he haluaisivat myöskin sen koulutuksensa jälkeen jäädä Suomeen töihin ja tuottaa meidän yhteiskunnallemme lisäarvoa.

16.44 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täytyy todeta, että lainvalmistelussa tärkeintä on tietenkin palautteen kuuleminen, ja tässä yhteydessä, kun puhumme lukukausimaksuista, niin varmasti yksi tärkeä näkökulma on se, miten palaute otetaan huomioon. Minusta siltä osin kannattaa muistaa, että jokainen korkeakoulupaikka on vähintään 6 000—yli 10 000 euron paikka, ja silloin tietysti kysymys on siitä, että tässä hallituksen esityksessä, kun tätä alarajaa mitataan, niin kannattaa perehtyä vielä tuohon lausuntopalautteeseen.

Punkt i protokollet PR 55/2015 rd

Ministeriltä minä kysyisin: Nyt kun lähдете tähän hankkeeseen, niin tosiasiaassa niistä noin 4 000 uudesta ulkomaalaisesta opiskelijasta, jotka syksyisin aloittavat, jää puolet tai 80 prosenttia tulematta. Varmasti jokainen meistä miettii, mihin nämä loput paikat menevät, ja siltä osin olen kyllä kovin pettynyt, että valtioneuvosto ei tehnyt lausumaa, ei puuttunut opiskelijasumaan eikä millään tavalla tehnyt näitä toimenpiteitä, mihin nämä loput paikat menevät. Koska meillä on 40 000—60 000 nuorta...

Puhemies Maria Lohela: Edustaja Kiuru, kysymys.

...19-vuotiaista, jotka odottavat sitä, että hekin pääsisivät opiskelemaan 2—3 vuodeksi. (Puhemies: Kysymys!) Tuleeko tämä opiskelijasuma purettua tämän esityksen yhteydessä vai jätättekö sen tekemättä?

16.46 Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro):

Arvoisa puhemies! Koulutuksen mitoituksesta toki tehdään erillisiä päätöksiä. Mainitsitte tämän palautteen kuulemisen ja että se otettaisiin siinä huomioon, nimenomaan itse asiassa me olemme käyttäneet tässä nyt niitä kokemuksia, mitä on saatu tästä lukukausimaksukokeilusta, joka oli joku vuosi sitten ja jossa muun muassa todettiin se, että sellainen malli ei toimi, jossa toinen korkeakoulu tarjoaa samaa koulutusta maksuttomasti ja toinen sitten maksullisesti, vaan että on syytä, että tämä järjestelmä tulee kaikkien käyttöön. Tästä oli myös meidän korkeakoulusektori yhtä mieltä. Viime vaiheessa sitten tähän lakiesitykseen päädyimme määrittelemään alarajaksi 1 500 euroa, mutta se toki on vain hyvin pieni osa niistä kustannuksista, mitä opiskelusta keskimäärin on — noin 8 000 euroa, riippuu tietysti alasta hirveän paljon. Eli me olemme päinvastoin nyt pyrkineet oikein paljonkin ottamaan huomioon näitä sekä toisaalta tarjoamaan autonomiaa ja mahdollisuuksia meidän korkeakouluille vaikuttaa että sitten toisaalta ottaneet kaiken tämän tiedon, (Puhemies koputtaa) mitä meillä on naapurimaistamme ja mitä on aikaisemmista, esimerkiksi lukukausimaksukokeiluista saatu palautetta. (Puhemies: Aika!)

16.47 Tuomo Puumala kesk (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Lienee hyvä valmistautua siihen, että lyhyellä tähtäimellä EU- ja Eta-alueiden ulkopuoliset opiskelijat Suomessa tulevat vähenemään. Sen sijaan pidemmällä tähtäimellä tämä luo tietysti mahdollisuuksia ennen kaikkea koulutusviennin aikaansaamiseksi. Siksi pitäisin erittäin tärkeänä, että tämä stipendijärjestelmä todella luodaan tässä saman tien, jotta vähävaraisista maista tulevat vähävaraiset opiskelijat voivat edelleen hyödyttää meidän kansakuntaa myöskin jatkossa. Toivon, että se on hallituksen esityksessä vahvasti sisällä.

Kysymys kuuluu, ministeri: kun toivoimme, että nuo opiskelijat todella jäisivät Suomeen sitten sen jälkeen, kun he ovat täällä olleet, voisiko tulevaisuudessa kehittää sellaista vähennysjärjestelmää, jolla voisi tuota maksua — kuitenkin tulevaisuudessakin aika kohtuullista maksua — vähentää sitten esimerkiksi verotuksessa niin, että myöskin kannustaisimme niitä hyviä EU- ja Eta-alueiden ulkopuolisia opiskelijoita hyödyttämään Suomea ja työskentelemään täällä jatkossa?

Punkt i protokollet PR 55/2015 rd

16.48 Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro):

Arvoisa puhemies! Erittäin hyvä kysymys. Itsekin pitäisin kiinnostavina sellaisia malleja, joita olisi syytä kehitellä ja lähdetäänkin kehittämään, joissa pohditaan niitä kannusteita ja keinoja, millä tavalla Suomi näyttäytyisi houkuttelevana maana näille huippuosajille, joita koulutamme, sitten myöskin työskentely-ympäristönä, että he voisivat jäädä tänne ja tehdä töitä ja tuottaa lisäarvoa yhteiskuntaamme.

Näitä tietysti lähdemme heti valmistelemaan ja pohtimaan. Ne eivät ole ihan ongelmattomia luoda — siinä pitää tietysti ottaa tämä meidän toimintaympäristö, verolainsäädäntö ja EU-tasokin huomioon — mutta näitä voisi pohtia muun muassa siltä pohjalta, miten edellisellä kaudella oli edustaja Satosen lakialoitteessakin tähän liittyviä malleja pohdittu. Näitä voisimme lähteä kyllä yhteistuumin kehittämään.

Muutenkin mielestäni tärkeätä on, että tässä yhteydessä rakennetaan myös sitä kansainvälistymisen tietä, että tämä suunta ei kuitenkaan pitkässä juoksussa ole se, että meillä ulkomaalaisten opiskelijoiden määrä vähenee, vaan nimenomaan toivomme, että se tulevaisuudessa kasvaa.

Puhemies Maria Lohela: Ministeri Toivakka täydentää vielä.

16.49 Ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Lenita Toivakka (vastauspuheenvuoro):

Arvoisa puhemies! Hyvät edustajat! Haluaisin tähän koulutusvientiasiaan vastata, kun se on useassa kysymyksessä tullut esille. Täällä salissa on paljon peräänkuulutettu lisää vientiä Suomelle, ja tämä koulutusvienti on todellinen mahdollisuus tehdä sitä. Tämä on globaalisti valtava sektori: jopa 100 miljardia euroa liikkuu tämän koulutusviennin alueella ympäri maailmaa. Suomi on tässä hyvin pienellä osuudella tällä hetkellä mukana. Meidän on mahdollisuus päästä tähän vahvemmin.

Ja voin itse kertoa lukuisilta vienninedistämismatkoilta terveisiä. On delegaatio mikä tahansa, aina kysytään koulutusviennin perään. Suomalaisella osaamisella on hyvä maine. Meihin luotetaan, ja tämä tuote on tavallaan tunnettu. Mutta meillä ei ole riittävän hyvin tarjolla tuotetta, mitä myydä, ja joudumme myymään paljon eioota. Toki me teemme nyt koulutusvientiä, mutta se on vielä aika pienellä tasolla. Tässä on valtavan suuret mahdollisuudet meillä tulevaisuudessa.

Frågan slutbehandlad.